ЧОРНЫЯ НАВІНКІ

10-20 красавіка 2001 №1

Што рабіць, калі цябе не задавальняюць тыя фільтры, якія прапануюць табе СМІ? Што рабіць, калі твой асабісты голас не можа прабіцца скрозь натоўп прафесійных журналістаў, рэдактараў і г. д.? Як данесці свае думкі да іншых і знайсці інфармацыю, якой няма нідзе на іншых старонках і ў іншым офісе?

Самвыдат памёр! Жыве самвыдат!

Ад рэдакцыйнага калектыву

З самага першага нумару газэта *Навінкі* была закліканая крытыкаваць усіх і ўся ў гэтай дзяржаве, ды і ня толькі ў ёй адной. Шмат каму гэта не падабаецца: рэжым наяждае на нас за «зьнявагу да дзяржаўных лідэраў», апазыцыя папракае непрыняцьцем «новых» грамадзка-палітычных мадэляў. З усіх бакоў нам прапануюць «барацьбу за свабоду» ў плоскасьці «рэжым – апазыцыя». Але якая можа быць свабода ў двухмернай прасторы? Давайце ўрэшце зірнем на ўсе зьявы і працэсы, што адбываюцца ў грамадзтве, аб'ёмна, бо ў трохмернай прасторы па-за дзяржавай і апазыцыяй існуюць яшчэ і свае ўласныя думкі і меркаваньні.

Навінкі – гэта люстэрка грамадзтва. Вы глядзіце ў яго і бачыце толькі сябе, можа трохі выгнута-вогнутага, але ўсяроўна сябе. Калі гэта выклікае ня сьмех, а адваротную эмоцыю, то, перафразуючы Оскара Ўайльда, вашае непрыняцьце крытыкі падобна лютасьці Калібана, які ўбачыў свой адбітак у люстэрку. Але, канешне, адной толькі крытыкі недастаткова. Па гэтай прычыне мы распачынаем новую рубрыку «Чорныя Навінкі», якая, нягледзячы на сваю чарнушную форму, ставіць мэтай несьці пазытыўную інфармацыю, падзяліцца якой нам хацелася б менавіта з вамі. Праз «Чорныя Навінкі» мы хочам ня толькі даваць інфармацыю, але і атрымоўваць яе ад вас, знаёміцца з вашымі поглядамі, меркаваньнямі на пэўныя тэмы. Якія будуць тэмы – залежыць у першую чаргу ад вас.

Першай тэмай мы выбралі самвыдат, напэўна таму, што менавіта з самвыдату пачыналіся *Навінкі*. Самвыдат для нас – гэта свабода творчасьці і самавыяўленьне. Нягледзячы на свой адносна малады ўзрост, ён мае багатае мінулае, жывую сучаснасьць і неакрэсьлімую будучыню. Калісь Дзьердзь Конрад заявіў: «Так як зараз ужо не трэба браць дазваленьне на публікацыю, час самвыдату прайшоў. Менавіта да гэтага ён і імкнуўся, менавіта гэта было ягонай адзінай мэтай – памерці натуральнай сьмерцю». Усе незгодныя, на абардаж!

Друкаваны
Гісторыя самвыдату: ад

▶ Магаданскі Парк Культуры і Адпачынку. Самапальная паштоўка 1939 году.

Як толькі зьявіўся наскальны жывапіс і першыя сьвядомыя калякі-малякі, адразу ж над архаічнымі выдумкамі зьявілася важдзіская цэнзура, а значыць, і зьявіліся нелегальныя пазацэнзурныя каракулі самавыяўленьня. З тых часоў першым і найбольш распаўсюджаным да сёньняшняга часу тыпам самвыдату зьяўляецца сямейны: унутраныя летапісы, мэтрыкі і паданьні, сямейныя альбомы, хатнія сьвяточныя сьценгазэты.

Час адсутнасьці цэнзу на тэрыторыі Расейскай імпэрыі быў двойчы – пастанова Кацярыны II аб вольных тыпаграфіях (на Паўночна-заходні край яна распаўсюджвалася з абмежаваньнямі) і чатырохмесячная спроба ў 1917 годзе часовага ўраду вытрываць існаваньне фактычна непадкантрольнай прэсы.

З часоў Радышчаўнскага «Путешествия из Петербурга в Москву» забароненыя творы хадзілі па руках і перапісваліся ўсімі членамі перадавых адукаваных сем'яў. Перапісаны тыраж «Горе от ума» быў самым буйным на той час – каля 29 тыс. асобнікаў, калі тыраж самага чытаемага часопісу складаў 10 тыс.

Трэба сказаць, што бунтарскія і рэвалюцыйныя думкі заўсёды былі і будуць пад цэнзурай урадавых структураў, таму асноўная маса самвыдату, пачынаючы з народніцкіх улётак і скончваючы сучаснымі зінамі, – палітычная. Акрамя звычайнага жаданьня зьмяніць вычвараныя ўнутрысацыяльныя адносіны, чалавечы мозг патрабуе самарэалізацыі, і яму пляваць, за грошы яна ці не, галоўнае – выплеснуць ужо абдуманую інфармацыю, на якую ёсьць попыт

Зьяўляюцца традыцыйныя кропкі, дзе можна набыць самвыдат – мітынгі, дэманстрацыі і спэцыяльныя крамы, напрыклад, у Пецярбурзе – кніжная крама Асаргіна, дзе прадаваліся рукапісныя кнігі паэтаў зь ЛЕФу і іншых літаратурных авангардных арганізацый.

У 30-я гг. друкарскія камяні ў літаграфскіх майстэрнях пранумяроўваюцца і ставяцца пад кантроль Глаўліту, праз цэнзуру якога праходзяць усе творы. Друкуюцца толькі праверaныя пралетарыяты разумовай працы. Тады недрукаваны паэт Мікалай Глазкоў зброшураваў аркушы з сваімі вершамі ў тоненькія кніжачкі, а замест выдавецтва, зацьверджанага Глаўлітам, на вокладцы пазначыў «Самсебяиздат». Але ў асноўным самвыдат 30-40-х гг. усё ж вусны, бо калі чытаеш забароненыя кнігі – наперад на Ўсход атрымліваць адукацыю ў Сібіры. Зьяўляюцца прататыпы Брэдбэраўскага «451°F» – хадзячыя кнігі: у Піцярбурзе быў, напрыклад, такі Грышка-сьляпы, зь яго ўрэшце запісваліся касэты з паэзіяй і прозай.

Але ня словам адзіным жывы

▶ Армейскія фантазіі ў дэмбельскім альбоме.

Пустыя сьцены – пустыя галовы

Людзі могуць самавыяўляцца (чытай – супраціўляцца) па-рознаму. Маладосьць любіць прастору,а значыць сьцены. Сьцены дапамагаюць данесьці вашыя думкі да іншых, прызнацца ў каханьні, выказаць сваё «не!» сыстэме ды проста аддацца творчасьці. Усе робяць гэта па-свойму: хтось проста піша слова х..й, хтось – з..бр, а мы робім наступнае. Бярэм матэрыял, зь якога мы будзем рабіць трафарэт – пажадана,каб гэта быў рэнгенаўскі здымак, але падыйдуць і картон і шчыльная папера (яе трэба будзе абклеіць скотчам зьпераду, каб яна не разбухла ад фарбы). Далей трэба знайсьці або намаляваць тое, што вам патрэбна. Калі вы працуеце з празрыстай калькай, то проста пакладзіце малюнак пад ыяе і канцэлярскім нажом выражце па абрысах. Майце на ўвазе, што ня трэба выразаць перамычкі, якія трымаюць малюнак. Да малюнка можна дадаць які-небудзь тэкст ці лёзунг. Калі вы ўсё гэта выканалі, то застаецца знайсьці паверхню, на якую вы пакладзеце свой трафарэт – гэта могуць быць ня толькі сьцены ці платы, яле і нашыўкі, футболкі, заплечнікі і г.д. у залежнасьці ад шырыні вашай фантазіі. Ну і канешне, з дапамогай фарбы трэба трафарэт адбіць на выбранай вамі паверхне. Гэта можна рабіць з дапамогай спрэю, калі гэта сьцены; у выпадку калі гэта тканіна, лепей працаваць з валікам і выкарыстоўваць акрылавую фарбу для тэкстылю. **Зробім сьвет каляровым!**

► **Нашыўка. Не забудзьцеся абмятаць краі, бо яны могуць распусьціцца Таксама зь неабмёта-нымі краямі яе будзе цяжка замацаваць.**

▼ **Майкі і нашыўкі здаўна зьяўляюцца носьбітамі інфармацыі. Гэтую майку можна ня толькі зрабіць, але і набыць. Зьвяртай-цеся на адрас: п/с 33, 220134 Менск ці на e-mail: cz_navinki@tut.by.**

◄ **Экаля-гічны трафарэт, які заклікае да вырата-ваньня прыроды ў межах гарадзкога асяродзь-дзя. Знойдзены нашым фотакорам на адным з муроў нашага горада.**

Ўзор палітычнага графіці на сьценах сталіцы. Выкананае з дапамогай трафарэту і спрэю – усяго за 10 сэкунд!

Нашыўка з выявай стрытфайтара. Рагатка, якая ў нас асацыюецца толькі з малалетнімі хуліганамі, даўна стаіць на ўзбраеньні левага супраціву. Сыстэма ▲ пад прыцэлам!

самапал першых думак да першай тэхнікі

[illegible]

«Першыя самвыдатаўскія выданьні і рабіні ...»

[illegible]

Надзейныя спосабы памнажэньня

Самы старажытны спосаб памнажэньня самвыдату – рукапісы. Рэвалюцыянеры мінулага стагодзьдзя выкарыстоўвалі ... бераcту у якасьці друкарскай формы для раздрукоўкі сваіх работ. Асноўнай прыладай самвыдатаўцаў на пачатку 20 стагодзьдзя была друкарка. Аўтар садзіўся за яе, рабіў ... закладаў пад капірку і акуратна перадрукоўваў свае ці чужыя творы. Была нават такая спецыяльная самвыдатаўская папера ў пачку друкарка з блакітнай абгорткай – тонкая і крохкая – афіцыйна яна называлася «папіроснай». Яе можна было закласьці да восьмі экзэмпляраў за раз. На гэтай паперы і друкаваўся асноўны самвыдат. ... [illegible]

[illegible]

► **Графіці на паштоўках. Гэтыя паштоўкі распаўсюджваліся ананімна праз паштовыя скрыні. Надпісы на паштоўках: «Классик – это инакомыслящий прошлого века», «Великодержавная политика – это политика других великих держав» (Тэксты з «Словаря скептика» А.Кудравіцкага.**

распаўсюдам, як правіла, бясплатным. У 1964-70 гг. Рой Мядзьведзеў выдаваў штомесячны аналітычны *Полити-ческий дневник* тыражом 5 экзэм-пляраў і раздаваў сваім сябрам у асяродзьдзі партработнікаў, сярод якіх была рэдкалегія партыйнага часопісу *Коммунист ЦкКПСС*. Трэба сказаць, што менавіта партыйны друк рэгулярна паведамляў аб існаваньні забароненых палітычных тэкстаў і іхнай шкоднасьці. А любая крытыка ў тыя гады ўспрымалася як лепшая рэклама твораў, і тады ручныя тыражы самвыдату моцна ўзрасталі. У 1968 гаду зьвяўляецца праваабарончы бюлетэнь *Хроника текущих событий*, рэдакцыя якога зьмянялася кожныя два-тры гады з-за арыштаў.
На пачатку 70-х гг. адбыліся зьмены ў перадрукоўцы самвыдату на друкарках. Побач з былымі кустарамі, да гэтага падключаюць машыністак, праца якіх аплочваецца (але нягледзячы на гэта, шмат хто зь іх нясе тэксты прама ў КГБ). Наладжваецца продаж самвыдатных твораў, якія карыстаюцца попытам. Зьяўляюцца першыя прафэсіянальныя распаўсюднікі. Але прыбытак лічыцца амаральным, а кошт самвыдату рэдка перавышае ягоны сабекошт.
Менавіта гэтыя колы, дзейнасьць якіх пачыналася з тыражаваньня фотакопій папулярных куміраў заходняга масавага мастацтва, наглядная камасутры, падручнікаў каратэ і іншай падпольнай прадукцыі, склалі касьцяк самвыдату як прыватнай камэрцыйнай дзейнасьці. Безумоўна нелегальная ва ўмовах забароны на прыватнае прадпры-мальніцтва, гэтая дзейнасьць, якая абапіралася на дрэнна кантралюемую і яшчэ горш улічваемую дзяржаўную матэрыяльна-тэхнічную базу, стала надзвычайна прыбытковай, хаця і даволі рызыкоўнай. Канешне, да гэтага часу існуюць некаторыя аўтары, якія ня вераць у тое, што зараз ёсьць людзі, якія не чыталі ні самвыдату, ні тамвыдату, людзі, якія не ўдзельнічалі ў перадачы з рук у рукі ксэракопій, але тым ня менш да самага апошняга часу усяроўна самвыдат быў зьявай, па сутнасьці, элітарнай, якая абслугоўвае інтарэсы ў асноўным гарадзкой навуковай і творчай інтэлігенцыі, а таксама перадавых навучэнцаў. Тым ня менш тое, што неафіцыйна за сьцянамі рэдакцый афіцыйных газэт і часопісаў склаўся пэўны тып літаратуры, які гадамі забясьпечваў цыркуляваньне альтэрнатыўных ідэяў творчай думкі, стала бясспрэчным фактам.
Вернемся да народнага самвыдату. Разгледзім самарэалізацыю дэмбеляў у спэцыяльным дэмбельскім альбоме: гэта ўсплеск нерэалізаванай сэксуальнасьці, адлюстраваньне армейскага дэбілізма і ідэала мужланства. Бытавая самарэалізацыя выліваецца ў выразаньне малюнкаў на школьных партах, наплотны жывапіс і старонкі дзявочых і сямейных альбомаў.
Разьдзяленьне самвыдату на камэрцыйны і некамэрцыйны абумовіла спэцыфіку эпохі ягонага адраджэньня, якая пачалася з выбуху самвыдацкай актыўнасьці ў 1988-90 гг., што супаў з эпохай ідэйнай рэфармацыі. Пасьля пачатку перастройкі, па меры павелічэньня гласнасьці, сфэра дзейнасьці неафіцыйнай прэсы стала імкліва скарачацца, і пасьля жніўня 1990 году эпоха самвыдату, здавалася б, назаўсёды зышла ў мінулае. Самвыдат, які немагчыма вынішчыць канфіскацыямі і арыштамі, зьнік, калі на зьмену яму прыйшла новая хваля друку, названая самімі выдаўцамі «незалежнай». Безумоўна, яна працягнула лепшыя традыцыі самвыдату, але на баку ўладаў, і гэта ўжо якасна іншая зьява, якая нас не цікавіць.

Наколка палітзэка – цялесны самвыдат. ◄

Old people: Мітрыч і *Выгребная Яма*

Інтэрвію зь Мітрычам, выдаўцом знакамітага ў самвыдацкіх колах зіну Выгребная яма, *які ён працягваў рабіць, знаходзячыся ў шэрагах беларускіх узброеных сілаў.*

Чаму ты вырашыў рабіць самвыдат?
Мітрыч: Зь першым самвыдатам я сутыкнуўся ў 1992 г. Гэта быў магілёўскі рок-зін *Окорок*. Я доўгі час знаходзіўся пад уражаньнем, але нічога не рабіў, тусаваўся і г.д. Сасьпеў толькі праз два гады, Калі абчытаўся праэьмерна лавінай разнастайнай рок-прэсы (ня толькі самвыдата, але і такіх выданьняў як газэты *Энск*, *Рокада*, *Зараза* і г.д.). У іх было як шмат цікавага, гэтак і поўнага дзярма. Апошняй кропляй паслужыла маё знаёмства з адным чэлам, які стаў сурэдактарам першага нумару, і артыкул аб эстэтыцы панка, перапісаная ад рукі, з Энску. Нумар першы *Eh!* (+ - бесканцовасьць), ён жа нумар нулявы, выйшаў у кастрычніку 1994 году, за пару тыдняў да майго прызыву. Прычыны выхаду: я ня ўмею

► **Паэтычны панкаўскі арт-зін**

граць на гітарах-барабанах, у тый час як мае таварышы былі заангажаваныя ў разнастайныя гурты. Вось я і вырашыў выявіць сябе такім чынам - адначасова распавяду пра тое, што адбываецца ў

нашым горадзе, іншым людзям і г.д
Атрымалася і ня кісла...

У чым сэнс самвыдату?
Мітрыч: Вэрсыяў «аб сэнсе самвыдату» вельмі шмат. Хтось пачынае, таму што яму патрэбна самавыяўленьне, напрыклад недасягальнае альбо непажаданае ў ўншых плынях (музыка, паэзія і г.д.). Ён проста можа знаходзіць такіх людзей, якія штосьці робяць, але не валодаюць дастатковай колькасьцю энэргіі альбо ня бачаць сэнса ў гэтым усім. Функцыя рэдактара, на мой погляд, якраз у тым, каб шукаць, тармашыць народ. іншы пачынае выданьне фанзіну з-за таго, што бачыць вострую неабходнасьць прыс... дапамозе друкаванага слова спрабаваць штосьці зьмяніць у гэтым сьвеце, ня ныць, а пісаць - бачаваць. Самвыдат валодае ўнікальнай магчымасьцю казаць пра тое, што немагчыма даведацца ў фільтруемых СМі, поўнасьцю выказаць сваё меркаваньне, ня думаючы пра тое, што хтосьці выража слова, зьменіць сэнс выказанага. Гэта магчымасьць

Усё толькі пачынаецца

D.I.Y.

Што рабіць, калі цябе не задавальняе той фільтрат, які прапануюць табе СМІ? Што рабіць, калі твой асабісты голас ня можа прабіцца скрозь натоўп прафэсійных журналістаў, рэдактараў і г.д.? Хіба твае інтарэсы і думкі ніяк не ўваходзяць у іхную афіцыёзную прапаганду? Як данесьці свае думкі да іншых ці знайсьці інфармацыю, якой няма месца на іхных старонках і ў іхным эфіры?

Адказ на гэтыя пытаньні знойдзены ўжо даўно, і шматлікія тысячы людзей на працягу дзясяткаў гадоў атрымоўваюць і распаўсюджваюць сваю інфармацыю. Усё гэта называецца самвыдат-культурай.

Калі да 1990 году ў Савецкім Саюзе быў распаўсюджаны ў асноўным толькі палітычны і літаратурны самвыдат, то ў пачатку 90-х вызначылася яшчэ адна моцная плынь самвыдата – рок-самвыдат. Маладыя людзі вынайшлі спосаб абменьвацца цікавай інфармацыяй, у першую чаргу гэта была музычная інфармацыя, але разам з новымі музычнымі плынямі сюды прыходзілі і ідэі, якія суправаджалі той ці іншы музычны напрамак. Праз альтэрнатыўную прэсу прыходзілі альтэрнатыўныя лады жыцьця. Таксама даволі шмат месца на старонках самвыдат-часопісаў і газэт займала асабістая творчасьць аўтараў (вершы, проза, малюнкі і г.д.). Адзін з галоўных фокусаў быў у тым, што самвыдат даваў поўную свабоду самавыяўленьня і пры гэтым можна было зьберагчы пажаданую ананімнасьць.

▲ **І гэтак бывае. Бюлетэнь *Антыфашык*.**

Ня трэба думаць, што самвыдат існаваў толькі ў Савецкім Саюзе, а на Захадзе ўсё ўжо даўно робіцца праз Інтэрнэт. Самвыдат існаваў і існуе ў большасьці краін сьвету. На гэты момант самвыдат зьяўляецца адной з плыняў шматграннай і найцікавейшай Do It Yourself (D.I.Y.) культуры ці па-нашаму – Зрабі Сам. D.I.Y. паўстаў на пачатку 80-х гадоў, у часы росквіту панк-руху. Асноваю руху зьяўляецца антыкамэрцыйны і антыбур-жуазны пасыл. Творчасьць не павінна падпарадкоўвацца законам камэрцыі! Абсалютна любая інфармацыя павінна быць даступнай любому жадаючаму! Адразу ж нарадзіліся сотні незалежных часопісаў, паўсталі дзясяткі незалежных студый грамзапісу. Навошта чакаць пакуль бос зь вялікага лэйблу пажадае выпусьціць запіс твайго гурту? Вазьмі хатні магнітафон, надрукуй вокладкі на ксэраксе і вось, у цябе ўжо ёсць альбом...

На сёньняшні дзень існуюць тысячы D.I.Y. выданьняў і лэйблаў. На іх робіцца ўсё, пачынаючы ад кружэлак, кашулек, касэт і скончваючы нават абуткам і мэбляй. Прыхільнікі D.I.Y. культуры ёсьць па ўсім сьвеце: ад Малайзіі і да Пуэрта-Рыка, не гаворачы ўжо пра ЗША і Эўропу. Калі да 2000 года на Беларусі было толькі некалькі D.I.Y. выданьняў кшталту *Выгребная яма*, *Дура*, *Don't Panic*, *New Musical Import*, *Антыфашык*, *ОН* (экс-*Окорок*), *В Тихом Омуте*, *Телега* і інш., то 2000 год літаральна выбухнуў новымі выданьнямі. Асноўнымі цэнтрамі D.I.Y. самвыдату зьяўляюцца Менск і Гародня, але і ў іншых гарадах і мястэчках штосьці пачынае рабіцца. Ваш горад можа стаць наступным!

эалізаваць самыя бязглуздыя ідэі ў
лляне мастацтва.

кія ты бачыш пэрспэктывы для азьвіцьця самвыдату?

Мітрыч: На дадзены момант эрспэктывы самыя ахерэнныя. олькасьць выданьняў ужо роўная олькасьці людзей, што прасякаюць зярмішча, у якім мы жывем, а гэта ўжо е адзін дзясятак зінаў (я маю на ўвазе кс-СССР). Колькасьць пакуль абгняе асьць, але стан рэчаў таксама ецца. Напрыклад, беларуская эна самвыдату прырастае ва ўсіх унках - у асноўным гэта панк/ дкор, ёсьць фанзін, скіраваны праць расісцкіх выяпонаў у родзьдзі футбольных фанатаў, тбольнага шоў-бізнэсу, ёсьць арт-назін, які выдаецца дзяўчатамі... ці йнакш у нашых зінах закранаюцца мы антыфашызма, экалёгіі і етарыянства, музыкі і г.д. Сярод х выданьняў няма месца расістам, істам, гамафобам і іншым уродам. туацыя такая, і, спадзяюся, адкату ад не адбудзецца.

New people: Ягор і *Заябок*

Ягор – прадстаўнік новага самвыдацкага пакаленьня, выдавец D.I.Y. зіну Заябок.

Чаму ты вырашыў рабіць самвыдат?

Ягор: Чаму, чаму? У мяне быў аркуш паперы, нажніцы, клей, старыя часопісы з малюнкамі, фантазія і жаданьне тварыць. Прачытаўшы пару тройку анарха-панкаўскіх самвыдат-зінаў, я вырашыў паспрабаваць сам пытаць і пісаць тое, што мяне хвалюе, не абапіраючыся на глянцавыя тыпа-панк часопісы.

У чым сэнс самвыдату?

Ягор: У данясеньні інфармацыі аб анархакультуры і анархістычным руху без усялякіх ё..ных скажэньняў. Ды наогул самвыдат выкараняе камэрцыйныя замарочкі ўсялякіх дзядзяў Скруджаў. Лёзунг анархасамвыдату – «Няма рэвалюцыйнай думкі – ёсьць рэвалюцыйнае дзеяньне!».

Якія ты бачыш пэрспэктывы для разьвіцьця самвыдату?

Ягор: Пэрспэктывы ёсьць і будуць. Я думаю, гэта файна, калі ты сам можаш тварыць, не абапіраючыся на афіцыйныя крыніцы СМІ ў папяровай упакоўцы. Такія прамыя адносіны выкараняюць дваістасьць думак і ўмацоўваюць анархістычны рух, інфармацыйна хаця бы.

Сам сабе выдавец

альбо як гэта робіцца зараз

Print-On-Demand

Do It Yourself!

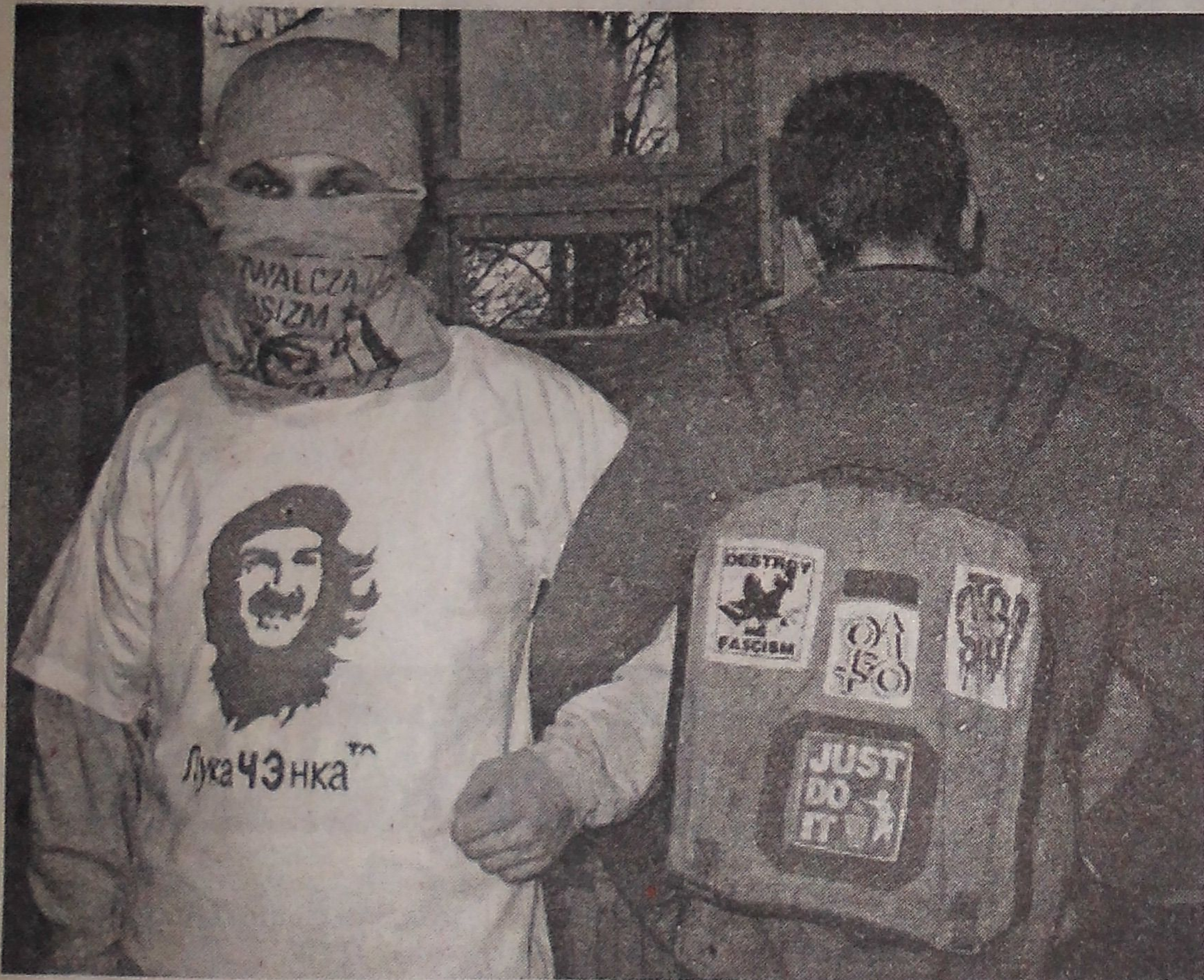
Пустыя сьцены – пустыя галовы

Людзі могуць самавыяўляцца (чытай – супраціўляцца) па-рознаму. Маладосьць любіць прастору,а значыць сьцены. Сьцены дапамагаюць данесьці вашыя думкі да іншых, прызнацца ў каханьні, выказаць сваё «не!» сыстэме ды проста аддацца творчасьці. Усе робяць гэта па-свойму: хтось проста піша слова х..й, хтось – з..бр, а мы робім наступнае. Бярэм матэрыял, зь якога мы будзем рабіць трафарэт – пажадана,каб гэта быў рэнгенаўскі здымак, але падыйдуць і картон і шчыльная папера (яе трэба будзе абклеіць скотчам зьпераду, каб яна не разбухла ад фарбы). Далей трэба знайсьці або намаляваць тое, што вам патрэбна. Калі вы працуеце з празрыстай калькай, то проста пакладзіце малюнак пад яе і канцэлярскім нажом выражце па абрысах. Майце на ўвазе, што ня трэба выразаць перамычкі, якія трымаюць малюнак. Да малюнка можна дадаць які-небудзь тэкст ці лёзунг. Калі вы ўсё гэта выканалі, то застаецца знайсьці паверхню, на якую вы пакладзеце свой трафарэт – гэта могуць быць ня толькі сьцены ці платы, яле і нашыўкі, футболкі, заплечнікі і г.д. у залежнасьці ад шырыні вашай фантазіі. Ну і канешне, з дапамогай фарбы трэба трафарэт адбіць на выбранай вамі паверхне. Гэта можна рабіць з дапамогай спрэю, калі гэта сьцены; у выпадку калі гэта тканіна, лепей працаваць з валікам і выкарыстоўваць акрылавую фарбу для тэкстылю. **Зробім сьвет каляровым!**

▶ **Нашыўка. Не забудзьцеся абмятаць краі, бо яны могуць распусьціцца Таксама зь неабмётанымі краямі яе будзе цяжка замацаваць.**

▼ **Майкі і нашыўкі здаўна зьяўляюцца носьбітамі інфармацыі. Гэтую майку можна ня толькі зрабіць, але і набыць. Зьвяртайцеся на адрас: п/с 33, 220134 Менск ці на e-mail: cz_navinki@tut.by.**

◀ **Экалягічны трафарэт, які заклікае да выратаваньня прыроды ў межах гарадзкога асяродзьдзя. Знойдзены нашым фотакорам на адным з муроў нашага горада.**

▼ **Узор палітычнага графіці на сьценах сталіцы. Выкананае з дапамогай трафарэту і спрэю – усяго за 10 сэкунд!**

Нашыўка з выявай стрытфайтара. Рагатка, якая ў нас асацыюецца толькі з малалетнімі хуліганамі, даўна стаіць на ўзбраеньні левага супраціву. Сыстэма ▲ **пад прыцэлам!**

ШОП

DON'T PANIC!
D.I.Y. зін, punk/hardcore & more
Адрас: Ігар Конік, п/с 205, 220107 Менск
Выйшла 2 нумары: №1-1999, №2-2000
20 старонак/A5 фармат/ расейская мова

ЗАЯБОК
D.I.Y., агляд музычнай сцэны, інтэрвію
Адрас: Ягор Дзікун, п/с 473, 220047 Менск
E-mail: zb-egor@europe.com
Выйшаў 1 нумар
48 ст./A5/рас.мова

РЕБРО ЖЁСТКОСТИ
sXe/ska/antifa
Адрас: да забатрабаваньня Драгун Я. пр-т Скарыны 10, 220050 Менск
E-mail: stay_str8@usa.net
Выйшла 2 нумары
A6/рас. мова

LEFT HANDER
sXe, экалёгія, вегетарыянства
Адрас: З. Юркевіч, п/с 16, Ратамка, 223035 Менская вобл.
E-mail: lefthunder@mail.ru
Выйшаў 1нумар
A5/рас. мова

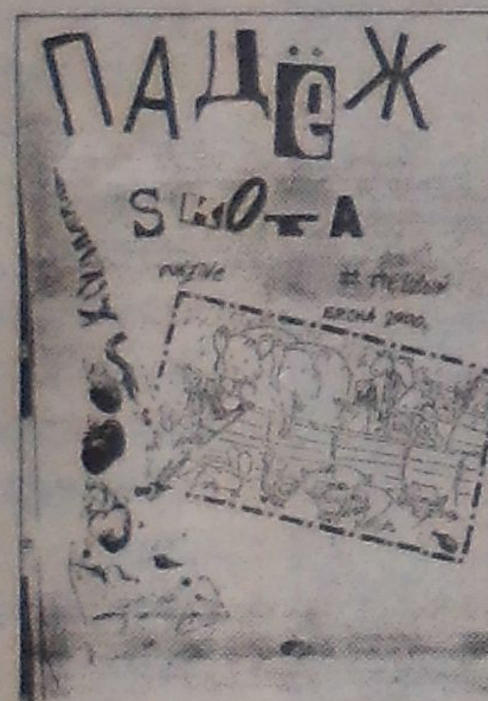
БЕЗ НАМОРДНИКА
Punk/hc зін
Адрас: п/с 55, 220029 Менск
E-mail: h8red@mail.ru
Выйшла 2 нумары
A5/рас. мова

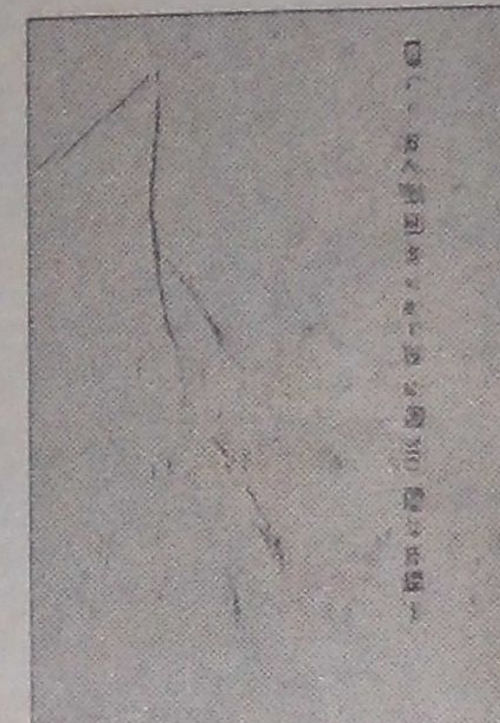
КЕН-ГУРУ
Агляд мясцовай сцэны, дасье на Oi!-музыку
Адрас: п/с 13, 230005 Гародня
E-mail: buntuima@mail.ru
Выйшаў 1 нумар
A5/бел. мова

Б-Р-Р-Р
D.I.Y. зін, жыцьцё гарадзенскай панк-тусоўкі
Адрас: п/с 52, 230010 Гародня
E-mail: xmasalx@aport2000.ru
Выйшла 2 нумары
A5/рас. мова

ПАДЁЖ СКОТА
Тусовачны зін зь Сьветлагорску
Адрас: Лёша, м-н 6А, 3-51 Сьветлагорск, 247400 Гомельская вобл.
Выйшла 2 нумары
A4/рас. мова

ЕН!
Прафэмінісцкі арт-зін
Адрас: п\с 86, 10 аддз. сув., 225320 Баранавічы
Выйшла 5 нумароў
A4/бел. і рас. мовы

РАБОЧИЙ ГУДОК
Каляжы, апавяданьні, казкі
Адрас: п/с 237, 230023 Гародня
Выйшаў 1 нумар
40 ст./A4/рас. мова

FOOTBALL X FLIES
Антыфа-футбол
Адрас: п\с 86, 10 адз. сув., 225320 Баранавічы
Выйшаў 1нумар
8стр/A5/рас.-бел.-трасянка

БУНТУЙМА
Газэта радыкальнага крыла незалежнага прафсаюза студэнтаў ГрДУ
E-mail: buntuima@mail.ru
Выйшла 5 нумароў 1999-2000
2 ст./A3/бел. і рас. мовы

ДЕЗЕРТИР
Анарха-панк, антыфашызм
Адрас: Зьміцер, вул.Камарова 22\а-76, 230015 Гародня
Выйшаў 1 нумар
36ст./A6/рас. мова

ПРАВАКАТАР
Анарха-панк зін
Адрас: п/с 13, 230005 Гародня
E-mail: stasbyl@tut.by
Выйшаў 1 нумар 8ст./A5/бел і рас. мова

КАРОТКІ КУРС ГІСТОРЫІ АНАРХІЗМУ
пад рэд. Паўлюка Канавальчыка
Брашура, кошт 500 руб. з улікам перасылкі
Адрас: п/с 33, 220134 г. Менск
36 ст./A5/бел. мова

Нашыя кантакты:

п/с 33, 220134 Менск
cz_navinki@tut.by